

Barraca dels peons ferroviaris

Balsareny

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal
Emplaçament	100 m abans d'arribar al castell de Balsareny del camí en surt un corriol que envolta el turó pel costat nord. Arribar fins el vessant est i descendir fins la via del tren.
Alçada:	348
Coordenades:	
Latitud:	41.87127
Longitud:	1.88293
UTM Est (X):	407300
UTM Nord (Y):	4636087

Classificació

Número de fitxa	08018 - 136
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08018A009001710000DF
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dv., 14/10/2022 - 12:08

Descripció

Barraca de pedra seca situada al costat de l'antiga via del Ferrocarril Econòmic de Manresa a Berga, popularment coneguda com el Carrilet, i utilitzada pels peons ferroviaris. És de dimensions força grans, de planta quadrada i coberta amb falsa cúpula. La porta és de llinda plana i es troba a la cara sud. La barraca mesura 2 x 2 metres i fa uns 2,5 metres d'alçada. Presenta dues petites finestres a les parets est i nord.

A la llinda de la porta té una inscripció gravada que diu: IA I 38. Probablement es refereix a algun codi ferroviari. Tot i això, també hi ha qui l'ha interpretat com una referència a l'any de construcció. "A[NY] 1[9]38". Considerem, però, poc probable aquesta interpretació, ja que el número 9 és força clar que no hi era.

Història

El 1879 es constituïa la "Sociedad del Tranvía o Ferrocarril Económico de Manresa a Berga", formada per promotors estretament vinculats al tèxtil del Llobregat. Aquesta línia ferroviària anava des de Manresa-Alta fins a l'estació d'Olvan-Berga, inaugurada el 1885. El 1904 s'ampliava el traçat fins a Guardiola, on s'enllaçava amb la cimentera Asland de Clot del Moro. Des de Manresa la línia connectava amb Barcelona, abastant així tota la vall del Llobregat. La línia de Manresa a Berga va tenir una gran activitat i un fort arrelament social. Se l'anomenava popularment el Carrilet, i entre els pobles de la vall del Llobregat era pràcticament l'únic mitjà de transport de viatgers, ja que fins els anys 1930 no van començar a funcionar regularment línies d'autocars. També tenia un paper preponderant en el transport industrial: fusta de l'alt Berguedà, ciment del Clot del Moro o la producció de Carbur Metàl·lics d'Olvan. I, per suposat, s'hi transportava també el cotó i el carbó que necessitaven les fàbriques tèxtils i s'enviaven els productes que en sortien facturats.

El Carrilet va arribar a Balsareny el 1885. L'estació del poble era davant de la caserna de la Guàrdia Civil. D'aquesta estació només en queda un edifici mig en ruïnes on es descarregaven les mercaderies. Fora el poble hi havia dos baixadors: el més antic era a la fàbrica de la Rabeia, de la mateixa època inicial de la línia. Diuen que el Carrilet passava tan a poc a poc per la Rabeia que donava temps als passatgers de baixar i tornar a pujar al tren. Més tard es va construir un altre baixador a la fàbrica de Vilafruns. A principis de segle XX la fàbrica havia patit un incendi, però l'any 1925 tornava a treballar. Va ser aleshores quan es van construir els pisos de la petita colònia que té adjunta i quan es va fer, també, el baixador del tren.

La via fèrria seguia un traçat en paral·lel a la carretera de Berga, per Vilafruns i el Molí, i després es desviava cap al darrere de les cases del carrer de Sant Marc, seguia per davant l'actual escola i travessava la riera del Mugal per anar cap a la colònia de la Rabeia i tornar cap a la carretera, gairebé ja tocant a Navàs. Tota aquesta volta es feia per l'interès que va tenir en aquell moment el propietari de la Rabeia, que era un dels principals accionistes de l'empresa ferroviària.

Pel que fa als ponts, antigament al nucli de Balsareny hi havia un pont de ferro a la carretera d'Avinyó i el tren hi passava per sota. Després, ja als afores del poble, el tren travessava la riera del Mugal per l'anomenat Pont de la Via (Carreté, 2010: 106). I més endavant de la Rabeia per tornar a la carretera hi havia un altre pont, més petit, per travessar un torrent proper ja al nucli de Navàs. La construcció d'aquests dos ponts es va fer en el moment originari del Carrilet, a la dècada de 1880. Concretament, el Pont de la Via fou construït el 1885 (SERRA; CARRETÉ, 2005: 135).

Per falta de rendibilitat, el Carrilet va començar a desmantellar-se parcialment a partir del 1972. El darrer tren que va passar per Balsareny fou el 1973. Més endavant, sobre l'antiga via s'hi va obrir un nou carrer, i la resta del traçat ha esdevingut un camí apte per fer-hi excursions.

Bibliografia

PUIG CABEZA, Martí (2014). Web Wikipedra (codi 10417)

Enllaços d'interès:

[Wikipedra](#)

